

Prenumerationspris

$\frac{1}{1}$ år Kr. 3:—
 $\frac{1}{2}$ " " 1 50

Utgiven av Svenska Folkförbundet.

Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.

UTKOMMER ALLA ONSDAGAR

Utländet:

$\frac{1}{1}$ år Kr. 4:—
 $\frac{1}{2}$ " " 2:—

Svenskarna i socknen Kors.

I den estniska litterära månads-skriften „Eesti Kirjandus“ nr. 10 d. å. ingår en artikel om svenskarna i Kors. Artikeln, som är skriven av Paul Ariste, och hållen i saklig och sympatisk ton, förtjänar att uppmärksammas. Författaren påvisar, att esterna, som hava sympati och intresse för den svenska kulturen, mycket litet känna till dessa svenska stamfränder, som bygga och bo på de estländska öarne och kusten. Det svenska inflytandet på de estniska grannarna, på det estniska folket i allmänhet, har varit större än man vanligen föreställer sig. Vi finna det i estniska språket, konsten, arkitekturen, musiken och på andra områden. Estlandssvenskarna hava förmedlat skandinavisk kultur till Estland, och även tvärtom — förenat Estland med Skandinavien. Författaren påpekar vikten av att taga vara på och skydda den estlandssvenska kulturen, isynnerhet som på flera orter den svenska befolkningen håller på att försvinna. Dagö är ett sorgligt exempel och i Kors socken pågår avsvenskningen med snabba steg.

Svenskarna i Kors äro i två grupper: I Korkis och Wichterpal. Artikeln belyser huru svenskarna förr varit mycket talrikare i dessa trakter, samt att även i slutet av 17:de århundradet hölls svensk gudstjänst i Neve (Növa), men under pesten utdogo flera svenska byar helt och hållet, ävenså på Nuckö och i Niglas (Lääne-Nigula) socken; likaså hava flera byar och gårdar under den senare tiden försvunnit därigenom att jordägarne förenat bybornas jordareal med sina gods. Så för-

svann för två generationer sedan den stora byn Tamse (Tammes) — som förenats med godset Wichterpal.

Rörande är att höra huru de maktägande i kyrkan och skolan i sinom tid gjorde allt för att utrota det svenska spåket. I medio av 19:de århundradet hölls ännu svensk predikan i Kors kyrka och den svenska ungdomen fick gå i svensk skriftskola. Senare kommo präster, som icke ville åtaga sig besväret att lära svenska och, nu började man tvinga svenskarna i estnisk skriftskola. Även så gick det till i folkskolorna där de svenska barnen till och med tvingades att läsa estniska och strängt förbjödos att tala svenska med varandra under rasterna; de straffades med ris, och underkastades annan tortyr, om de vågade tala det förbjudna modersmålet sinsemellan. Isynnerhet torde läraren i Wichterpal hava varit flitig att hörsamma prästernas befallning i denna förföljelse. Detta skedde för ungefär 50 år sedan. Nu, under den senare tiden, hava svenskarna fått stöd i de skolor, som grundats i dessa trakter, i Korkis år 1908, och i Wichterpal år 1919 av Svenska Odlingens Vänner. Det estniska språket tränger sig dock starkt fram bland de kringspidda svenskarna längs hela kusten. Man förnimmer även estniskans inflytande i språket: i låneorden, i uttalet och satsbildningen.

För folklorister bjuda dessa samhällen ett rikt material. Många av svenskarna, som ännu tala sitt modersmål, och flera, som äro förestade och varit tvungna att glömma det, hava ofta bättre förvarat den estniska folkloristiken

än de kringboende esterna själva.

I slutet av sin intressanta artikel upplyser författaren, att det finnes en estlandssvensk avdelning i det estniska folkloristiska arkivet med en mindre samling av material från svenskarna i Nuckö, Dagö och Kors, samt uppmanar att få medarbete av dem, som stå svenskarna nära.

Författarens adress: Aia tän. 42, Tartu (Dorpat). — l.

Utländssvensk! Tala blott ditt svnska modersmål så ofta det är möjligt! Tala det alltid i din familj! Älskar du själv dina fäders språk, skola även de bland dina familjemedlemmar, som ej till äventyrs kunna det, också så småningom lära sig det.

Tala svenska med dina barn! De ha rätt att få lära sina förfäders språk, och detta språk har rätt till dem.

I festligt lag bland landsmän tala aldrig annat språk än svenska! Ingen fest är svensk, om ej det svenska språket ljuder där. Offentligt och enskilt. *Allsv. Saml.*

Birkas

den 6 november 1929.

I stilla frid ligger Birkas, avslutet med en mur av åldriga träd. Höstdagens gråa ljus avtager allt mer och skymningen begynner breda sig över den stilla nejden. Suckande stå de gamla, uråldriga träden, begrundande tidernas gång. Utanför skolbyggnaden syns en skara ungdomar, omgiven av brinnande facklor. Dessa ungdomar äro elever vid skolan, vilka nu med sina lärare och lärarinnor samlats för att fira åminnelsen av Gustav Adolf, som

för nära trehundra år sedan stupade vid Lützen i Tyskland, där han stred icke för ära och makt utan för folkets väl och för trosfriheten. Från den lilla skaran hörde man sången „Förfäras ej du lilla hop.“ Det var den sång, som med mäktigt brus ljöd över Lützens kullar. Kort därefter såg man denna skara vandra nere i skolans park, bärande facklorna framför sig. Det såg ut, som om den sökte något, något som ej stod att finna. — Under vandringen sjöngs „Narvamarschen“, vilkens tonvägar höjde sig genom de lövlösa trädskronorna mot den nattsvarta himmelen. Men i ett nu gjordes halt, och det blev aldeles tyst, tills en klar stämma hördes och avbröt tystnaden. Det var magister Fraenki, som i varma ordalag berättade om konung Gustaf Adolf, när han stupade i slaget vid Lützen den 6 november 1632. Efter detta tågade den lilla skaran mot skolbyggnaden igen, där man samlades till en kort andakt inne i skolsalen, varmed den minnesrika dagen avslutades. A. L.

Läroverksamheten vidtog i år på Birkas den 1 nov. Elevantalet är 26; 9 manliga och 17 kvinnliga.

I lärarpersonalen har, som tidigare meddelats, ändring ägt rum. Agr. Nils Danell, rektor, meddelar undervisning i jordbruksämnen. Fil mag. S. Fraenki, lärare i naturlära och modersmålet. Frk. I. Pöhl husmor, meddelar desslikes undervisning i sång, födoämnslära och barnavård. Frk. L. Einbluth, lärarinna i vävning och handarbete, kommer framdeles att meddela undervisning i praktiska lantushållningsgöromål för flickor.

Frk. Einbluth har under sommarens lopp genomgått en kurs vid Fackskolans lantushållningsskola i Brogård, Sverge.

Den allsvenska dagen.

Från Rikull.

Alla svenskers dag firades även i Rikull på sedvanligt sätt. Det är mycket glädjande att se, att svenskarna överallt även i Estland allt mer börjat inse, vilken stor betydelse denna dag har för oss. Det är den stora, gemensamma svenskdagen, då alla svenskar världen runt samlas och i tanken äro hos varandra. Även vi äro „Gustaf-Adolfs folk“, uttryckte sig

någon en gång härute. — Rikull är ett av de livskraftigaste svenska samhällena. Det märktes också nu. Mötet hade utlysts i kommunens centrum, i Bergsby, och folk, unga och gamla, kom dit från alla byar. Mörkret och de långa avstånden hindrade icke. Icke mindre än 300 personer kommo tillstädes, den rymliga församlingslokalen var mer än fullsatt. Ett sådant intresse! Det är uppmunrande!

Sedan Höbrings sångkör under lärare A. Westerbergs ledning utfört några välinövade sånger — kören har gjort goda framsteg och dess ledare ävensom medlemmarna i kören förtjäna beröm — inledde pastor E. Rydén i bön och höll dagen till ära ett utmärkt tal om Gustaf Adolfs betydelse även för eftervärlden. Pastor Rydén, som själv vistats som missionär i Kina, talade i sammanhang därmed om den svenska missions-verksamheten i nämnda land. Den intressanta skildringen, till stor del bygd på talarens personliga upplevelser, åhördes med största uppmärksamhet.

Förutom körsång av herr Westerbergs kör undfångades de församlade med vacker solosång av lärare C. Blees från Höbring och fru H. Blees från Reval. Solosången höjde ytterligare den högtidliga stämningen.

Därpå samlades man till kaffepaus i den bredvidliggande skolan.

Efter kaffepausen hälsade herr Vesterberg de församlade och utifrån komna medverkande välkomna, varpå N. Blees från Reval höll ett föredrag om hjältekonungen, kämpen för trosfriheten, som mer än andra gjort det svenska namnet aktat och ärat i världen. I föredraget inflätades reseminnen från de platser i Tyskland, där Gustaf Adolf segrande kämpade och dog. Lärarinnan från Roslep, fröken Häverty deklamerade och Höbrings sångkör sjöng ännu några sånger.

Sedan herr Vesterberg tackat alla medverkande och tillstädes komna avslutades det vällyckade mötet med „Modersmålet sång“, unisont. *Kustbo.*

Svenska Lärarförbundets minneskrift.

I början av innevarande år utkom på Svenska Lärarförbundets förlag en liten minnesskrift, utgi-

ven i syfte att samla och rädda det historiska materialet om våra folkskolor. Denna minneskrift i all sin enkelhet har dock även stor betydelse för svenskar i andra länder, vilka äro intresserade av vårt kulturarbete; i synnerhet för forskare erbjuder den ett tacksamt material, som på annat sätt utan stor möda icke kan åstadkommas.

Minneskriften har formen av ett häfte på 32 sid. och innehåller kort historisk överblick av alla skolor. Pris 50 cent. Rekvisition kan ske hos Kustbons redaktion.

Den gångna veckan.

Revals Rundradio har anhållit hos riksdagspresidiet om att få uppsätta mikrofon i riksdagen. Riksdagens talman har emellertid, avgivit svar, att mikrofon endast i vissa fall får uppsättas, och när sådant anses vara av nöden, meddelas styrelsen för radiostationen i god tid därom.

I detta sammanhang må nämnas, att Rundradion under den senaste tiden varit utsatt för stark kritik, emedan dess prestationer icke motsvara de fordringar man ställer på en modern sådan. Man har på vissa håll gjort gällan de att Revals Rundradio endast stör lyssnandet av utlandsstationer.

På tisdagen högtidlighöllo letarna sin självständighets 11-års minne. Även Reval flaggade.

Riksdagen ställde för någon tid sedan några miljoner kronor till förfogande för luftstridskrafternas förseende med tidsenlig material. Anbud ha ingått från England, Sverige och Checkoslovakien, men vederbörande ha ännu icke beslutat sig för något av dessa länders leveransanbud, emedan de olika apparaternas egenskaper först grundligt måste studeras. Därför har man uppmanat leverantörerna att anställa flyguppvisningar med apparaterna i fråga.

Enligt senaste meddelanden ha 2000 tyska bönder-kolonister fängslats i närheten av Moskva. De övergävo sina boningsorter och begävo sig till Moskva. Rysarna tvinga dem att återvända hem och fordra att de skola ge underskrift och på detta sätt förbinda sig därtill. Några ha även gått in därpå men andra, som tredskade, arresterades och hotas nu med deportation till Sibirien.

Alla främmande kolonister vilja nu följa Gammalsvensbybornas exempel. Flera tusen greker ha flyttat. Oro förnimmes även bland esterna och letterna. Vistelsen i det röda Ryssland tycks bli outhärdlig även för de mest härdade.

I härnad mot huliganismen. I Finland överväger man på allvar, huru man skall kämpa mot den tilltagande huliganismen. I detta syfte har ett lagförslag av regeringen inlämnats till parlamentet. Detta lagförslag förutser inskränkning av rätten att bära vapen, däri inbegripes även puukkniven. För slagsmål i bostadslägenheter ställes innehavaren till ansvar.

Studentskandalen i Wien fortsettes; flera studenter ha anhållits. Polisen får ligga i hårt för att få bukt på demonstranterna.

I Rohuküla nära Hapsal har en under byggnad varande hamnkaj rasat. Sådana ras ha under den senaste tiden förekommit flera gånger. Vad som förorsakar dem, veta kanske vederbörande knappast själva.

För ungefär en vecka sedan inledde fångarna i Ekenäs fängelse hungerstrejk, som varade i åtta dagar. Hungerns kval blevo dock till slut så överväldigande, att vederbörande föllo till föga.

Den relativt nya regeringen i England har inlett närmande till Rådssyssland, men på samma gång diplomaterna underteckna konventioner och protokoll, vari ryssarna heligt lova att ej bedriva bolsjevikpropaganda i England eller dess besittningar, undergräva de röda agitatorerna ordningen i Sydafrikanska unionen.

Sokolnikov utnämnd till ambassadör i London. Officiellt meddelas, att ordföranden i naftasyndikatet Gregori Sokolnikov utnämns till Sovjetunionens ambassadör i England.

Myteri ombord på Hamburgångare. På en Hamburgångare, som var på resa till Luleå, har efter ångarens avgång från Kiel myteri utbrutit. En eldare satte sig i spetsen för ett myteriförsök, varunder kaptenen och styrmanen misshandlades. Befålet lyckades återföra fartyget till Kiel, där polisen tog hand om fyra av fartygets eldare. Ångaren har nu åter gått till sjöss.

Skeppsbrott vid Utö. Måndag kväll observerade lotsarna

på Utö lotsstation ett fartyg kända i den svåra sjön. Plötsligt såg man det ränna på grund omkring 300 meter från Utö. Ingen undsättning var till en början möjlig. Snart tyckte man sig observera några män på ett litet grund, som nära nog översköldes av de höga vågorna.

Först onsdag morgon lyckades man taga sig fram till platsen. Man erfor då, att fem personer dött på klippan och spolats i sjön. De övriga, sex personer, räddades.

Haveristen är motorseglaren Draken från Nystad.

Nobelprisen. Svenska akademien har utsett tyske författaren Thomas Mann till litterär Nobelpristagare.

Vetenskapsakademien har beslutat tilldela professor Owen Williams Richardson i London 1928 års Nobelpris i fysik för hans arbeten rörande termjonfenomenet och särskilt för upptäckten av den efter honom benämnda lagen. 1929 års Nobelpris i fysik har tilldelats hertig Louis Victor Broglie i Paris för upptäckten av elektronernas vågnatur.

1929 års kemipris fördelas lika mellan professorn vid Stockholms högskola Hans von Euler-Chelpin och professorn vid Londons universitet Arthur Harden för deras undersökningar över sockerarternas jäsnings och därvid verksam enzym.

Enligt meddelanden från Tokio ha de röda trupperna i Mandjuriet byggt en intensiv verksamhet. Rådssyska bombkastningsmaskiner ha flugit in över kinesiskt territorium och kastat 30 bomber, på en flyghamn. I distriktet Dalainor lära förbittrade strider med växlande framgång försiggå. Enligt meddelanden från Schanghai förbereda kineserna ett vidsträckt anfall mot ryssarna. Från Mukden skickas ständigt nya regementen till ryska gräsen.

Blodigt presidentval i Mexico. Officiellt meddelas, att i Mexico-City under pågående presidentval 19 personer dödats och ett 50-tal sårats. Myndigheterna förklarar dock, att detta varit relativt oblodigt, jämfört med dylika förut.

Japansk läkare gör idioter till snillen. En japansk läkare, dr Jusaburo Noguchi, innehavare av ett privatsjukhus i New York, har framlagt en uppseendeväckan-

de berättelse om sina forskningar i brasilianska urskogen. Med en helt ny och hemlighetsfull metod har han tagit barnen i en lågt stående indianstam under behandling, och han försäkrar, att genom sin underkur, som han kallar „det elektriska uppfödandet“, skall kunna göra de småväxta stora, de dumma kloka och de svarta vita. Som japan är dr Noguchi fram för allt intresserad av att få sitt folk längre till växten, och han hyser inga tvivel om, att han kommer att få framgång i sina strävanden.

Underdoktorn har hållit på med sina forskningar i femton år, men fastän han redan är framme vid formeln för den nye skapelsen, vill han ta ytterligare några lidande människor under behandling, innan han avslöjar sitt underbara elixir. Det kan dock inte dröja så länge, och sedan, säger doktorn, skola idioterna ersättas av genier, indianer och svarta bli färglagda som de själva vilja. Varje kvinna skall bli en Venus, varje man en Adonis — långa och präktiga människor allesammans.

Japanerna måtte inte ha ett gammalt, hederligt ordspråk, som vid många lämpliga tillfällen stämt till eftertanke — det är sörjt för att träden inte växa upp i himlen.

För någon tid sedan visste „Berliner Morgenpost“ berättat att exkejsar Vilhelm varit aktieägare i Kruppska kanonfabriker och därför låtit ge alla kanonbeställningar åt nämnda fabriker för erhållande av vinst på statens bekostnad. Därigenom hade hären försetts med dåliga kanoner. På grund av detta meddelande har Vilhelm befullmäktigat sin jurist att uttaga stämning på ovannämnda tidning.

Kyrkliga meddelanden.

S:t Mikaelsskyrkan.

Söndagen den 24 d:s kl. 11 f. m. förrättas högmässa med nattvardsgång.

Kl 4 e. m. samma dag hålles barn gudstjänst i församlingssalen.

Pastorsämbetet.

Rekvirera

Svenska Lärarförbundets årsskrift!
Pris: 50 cent. Trots livlig efterfrågan kan den ännu erhållas.

HÔTEL ATLANTIC

Stockholms modernaste, tystaste och komfortablade hotell.
Fullständiga toaletter med bad till varje rum och dubletter.
Förstklassig Restaurant.
Moderata priser.
Dans måndag och fredag.

STADSHOTELLET

MOTALA

rekommenderas. 1:sta klass restaurant och festvåning. Bekväma och trevliga resanderum. Telefon: Namnanrop. (1778)

STADSHOTELLET, HEDEMORA

Rekommenderas! Modernt Hotell & Restaurang.
Fullständiga rättigheter. Tel. Namnanrop.

FISKARE!

ANVÄNDER NI FÖR EDER BÅTMOTOR
INHEMSKT MOTORBRÄNSLE!

Om ej, så försök vår

TRAKTORBENSIN

(för fotogenmotorer)

DÄRIGENOM SPÄRRAR NI PENGAR,
ty den är billig, kraftigare än
fotogen och därför ekonomisk.

Estländska Oljeskifferkonsortiet

(Svensk konsession).

Tönismägi I. TALLINN Telefon

Restaurant Runan

Sundsvalls popu-
lära restaurang.

HEMTREVLIGFESTVÅNING
Förträfflig mat. Billigaste priser

**Mc CORMICK-DEERING
INTERNATIONAL**

LANTBRUKSMASKINER

BRUKET BÄST - I LÅNGDEN BILLIGAST

BEGÄR KATALOGER!

ARTIEBOLAGET

INTERNATIONAL HARVESTER Co.
NORRKÖPING - MALMÖ

RESTAURANT DAMBERG

MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMEN-
DERAS

*Beställningar av bord N. 129 11. N. 62 85.

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal

Tel. 771-08 Grevturegatan 13

(Hörn-butiken) NOR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt ut-
sult av Vadstenaspetsar. Motiv och Krugar. Be-
ställningar å linneutstyrsalar. Order till landsorten
expedieras omgående.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

Stadshotellet E S L Ö V.

Fullständig spritsverering.
Förstklassigt kök.
Ny ägare L. Pehrsson.

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin,
Ekorre, Hare och Kanin upp-
köpas till allra högsta pris.
Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsak-
ligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes
mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4.

Lördagen den 7 december kl. 7 e. m
anordnar S.O.V: s ungdomsavdelning

„Enighet“

aftonsamkväm

med julbasar, sång, musik tablåer m.
m. i K. F. U. K lokal, Bredgatan 5.

Om livligt deltagande beder

Festkommittén.

„Apoteket Hjorten, Örebro.“**SHELL****BENSIN OCH
SMÖRJOLJOR**

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B

EGONLINE uppehåller regelbunden trafik
Göteborg med alla mellantiggande svenska
hamnar till KARLSKRONA—DANZIG—LIBAU
—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

SVENSKA BOMULLSFLAGGOR
till utlandet direkt från fabriken. Inom Sverige
genom handlande i branschen.

Gefle Manufaktur A.-B. STRÖMSBRO

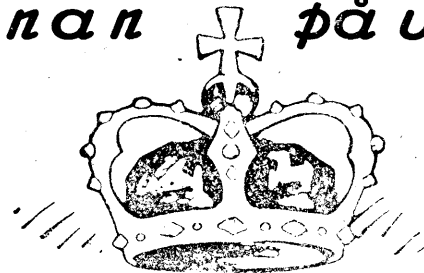
Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.
Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.

Tillbringa Eder semester i
Dalarna och Värmland,

vilka båda landskap ifråga om storslagen natur
och intressanta platser räknas bland Sveriges
främsta.

Bekvämate förbindelser
med Bergslagsbanan.

Kronan på verket

är K. F:s smörblandade margarin, som innehåller minst 20 procent
runmärkt mejerismör, vilket finnes anmärkt på varje paket.

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A STOCKHOLM Norrmalmstorg
Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommenderar sina väl
tempererade maltdrycker.

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna

Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LIN-
NEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

STORA HOTELLET, Linköping.

Innehavare Fru JENNY KLINGBOM.
Post-telegram- & te fonadress: Stora Hotellet
Linköping Intern. hotellcode. 38 rum med 50
bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbel-
rum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2.50 kr. Middagar
3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Byggnadsingeniör

ERIK BRÉMÉR

V. Hamngatan 9 — GÖTEBORG.

Telefoner: 19215, 39215.

Utför alla slags byggnadsarbeten

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkargatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS.

Reserverad annonsplats

Aktiebolaget Åbolands Bank, Å B O.
Filiärer i: HFLSINGFORS, EKENÄS, KIMITO,
MAREIHAMN, NYSTAD, PARGAS och SALO.
HÖGSTA DEPOSITIONSRÄNTA 7 HALV PROC.